

Vänsterpress om valet i Norge – september 2021

Stortingsvalet blev en framgång för vänstern, dels genom att både det styrande Høyre och det högerpopulistiska Fremskrittspartiet (norska motsvarighet till Sverigedemokraterna) minskade kraftigt, samtidigt som såväl Arbeiderpartiet (AP) som vänsterpartierna Sosialistisk Venstreparti (SV) och Rødt gick framåt. Som ett resultat av detta tvingas Høyre-regeringen att avgå och förmodligen kommer AP att bilda ny regering (tillsammans med Senterpartiet och SV).

MF 23/9 2021

Innehåll

Flamman	1
<i>Katastrofval för "Norges SD" – klassfrågan knäckte FRP.....</i>	<i>1</i>
Internationalen.....	2
<i>Nedskärningspolitiken fick Norge att se Rødt.....</i>	<i>2</i>
<i>Norsk vänstersväng i valet</i>	<i>3</i>
<i>Därför röstade jag på Rødt</i>	<i>5</i>
<i>Var kommer Rødt ifrån?.....</i>	<i>7</i>
Offensiv.....	8
<i>Vänstern starkt framåt i Norge.....</i>	<i>8</i>
<i>Vänstern starkt framåt i Norge.....</i>	<i>9</i>
Proletären	11
<i>Rødt hoppas växa stort i valet</i>	<i>11</i>
Lästips	13

Flamman

Katastrofval för "Norges SD" – klassfrågan knäckte FRP

Tor Gasslander

Flamman 15/9 2021

Det högerpopulistiska Fremskrittspartiet erövrade efter förra valet den eftertraktade migrationsministerrollen. I måndags gjorde man sitt sämsta val på 30 år och förlorade regeringsmakten. Anledningen är att valet handlade om klass och ekonomi, säger Magnus Marsdal, chef på tankesmedjan Manifest.

Det norska socialdemokratiska Arbeiderpartiet kommer med all sannolikhet att bilda Norges nästa regering. Tillsammans med förhandsvalen Socialistisk Venstre och Senterpartiet kontrollerar de efter måndagsnattens rösträkning 88 av riksdagens 169 mandat. Tillräckligt för en majoritet utan att behöva blanda in marxistiska Rødt eller Miljøpartiet. De senare har krävt ett stopp för oljeprospektering i utbyte mot sitt stöd.

Det är en katastrof för det styrande Høyre, som förlorar makten efter åtta år. Men mest dramatisk är kanske tillbakagången för högerpopulistiska Fremskrittspartiet – som varit Høyres regeringskollegor tills man drygt ett år innan valet lämnade regeringen i protest. Partiet, vars huvudfråga precis som svenska SD:s är invandring, har som mest haft drygt 22 procent av rösterna. Årets resultat blir strax över elva procent. Det är partiets sämsta resultat på 30 år.

Sylvi Listhaug, FRP:s partiledare och tidigare migrationsminister, menade i sitt tal på valnatten att partiets huvudfråga inte fått tillräckligt utrymme i valrörelsen. Som migrationsminister har hon under de senaste åren skärpt den norska migrationslagstiftningen kraftigt: Norge har i dag den lägsta invandringen på 20 år.

– Under de här kommande fyra åren ska vi bygga upp det här partiet. Från och med imorgon ska vi vara det ledande oppositionspartiet, sa Sylvi Listhaug på natten till tisdag.

Och hon kan mycket väl få rätt. Enligt Magnus Marsdal, chef på den oberoende vänstertanquesmedjan Manifest har FRP redan länge jobbat efter en långsiktig plan mot valet 2025. Han har skrivit boken FRP-koden, som beskriver hur det högerextrema partiet på kort tid kunde bli ett av Norges största.

– FRP har länge väntat på att få gå all-in i oppositionsrollen. De är där de hör hemma och de är väldigt väl positionerade för att bli det ledande oppositionspartiet. Det kan bli väldigt farligt, säger Magnus Marsdal till Flamman.

Han menar att FRP:s historiska tillbakagång beror på flera faktorer. En är att det helt enkelt har slitit på partiet, vars livsluft är missnöje, att sitta i regering. En annan är att partiet på sätt och vis har varit för framgångsrika.

Andra partier har gått FRP till mötes i flyktingpolitiken vilket tillsammans med pandemi och en hårdare europeisk migrationspolitik har lett till att mycket få flyktingar faktiskt tar sig till Norge. Att måla ut invandring som det stora hotet mot samhället har därför blivit svårare.

Samtidigt har det skett en generell högervridning av det politiska landskapet.

– Vi har haft statsråd som pratar om saker som ”korståg mot Islam”, saker som hade varit helt omöjliga att säga för 20 år sedan, säger Magnus Marsdal.

Kan svenska partier lära sig något av Norge när det gäller att hindra eller stoppa vårt högerextrema parti SD:s framgångar?

– Kostnaden för att vi har haft ett främlingsfientligt parti i stortinget har varit väldigt hög, så det är inget jag vill rekommendera. Det är bättre att försöka mota högerextremismen än att gå den till mötes.

– När då man inte har några ekonomiska konflikter eller klasskonflikter, då får man de här kulturkonflikterna i stället. Det måste man ändra på. För klass och ekonomi mobiliserar våra väljare, men inte deras.

Internationalen

Nedskärningspolitiken fick Norge att se Rødt

Ledare

Internationalen 17/9 2021

► **Valet vanns inte genom att triangulera högern**

► **Ilksa mot ökande klyftor och utförsäljningar**

► **Rødt för in folkrörelseperspektiv i Stortinget**

Så blev det till sist maktskifte i Norge och från lite varstans hörs röster om att nu, minsann, vänder det. Nu får vi vår vänstervåg. Det kanske är att sätta förhoppningarna väl högt, men ändå kan resultatet komma att markera ett viktigt skifte. Bort från ett klimat där högern tillåts sätta tonen.

Även om Arbeiderpartiet länge gjorde precis som den svenska och anpassade sin retorik och sin politik för att hänga med i den högerpopulistiska kantring som, paradoxalt följde i spåren av terrordåden 2011, så är det inte genom triangulering som det politiska skiftet nu skett utan genom ett förnyat fokus på sociala frågor och välfärdspolitik. På valnatten lovade ledaren för Sosialistisk Venstreparti Audun Lysbakken att nu kommer äntligen en ”oppgjørelse med Forskjells-norge” och just Forskjellsnorge (Skillnadsnorge) har kommit att bli något av en tagline för hela valrörelsen.

Nu är detta inte bara vänsterns förtjänst. Ett högerpopulistiskt block som genomför huvudlösa privatiseringar kan bara fortsätta posera som folkliga till en viss gräns. Det finns, trots att den norska politiska situationen på många vis varit en föregångare till det svenska, en avgörande skillnad mellan ländernas högerpopulister; Fremskrittspartiet saknar, trots sin totalt genomreaktionära politik, den politiska udd som SD har. Fremskrittspartiet tycks ha spelat ut alla sina kort, precis som Dansk folkeparti. Det går bara att posera som underdogs och småfolkspopulister en begränsad tid – säg en och en halv mandatperiod – sedan kommer kryperiet för näringslivet att framträda för tydligt för att kunna maskeras med retorik.

Sverigedemokraterna har mer långtgående ambitioner än så. Deras nationalistiska projekt slutar inte vid platt skatt, avskaffat strandskydd och stängda gränser.

Det är främst Senterpartiets stora valframgång som gjort att Arbeiderpartiet säkrar majoritet med sina tidigare samarbetspartners. Aftenbladets ledarsida (13/9) vill göra alliansen med Senterpartiet till något slags framgångsrecept för skandinavisk socialdemokrati, men då blundar man för något väsentligt. Senterpartiet har inte mycket mer än namnet och ursprunget gemensamt med Annie Lööfs nyliberala greenwashingprojekt. De är pålitliga i välfärdsfrågor, inte minst i omfördelningspolitik mellan stad och land och liksom Arbeiderpartiet fullständigt hopplösa på miljöpolitik – eller mer korrekt – helt uppbundna till oljeekonomin.

Annie Lööfs ideologiska syskon finns i det nyliberala ”småföretagarvänliga” Venstre, som sin vana trogen spenderade hela val-vakan med att pendla över och under procentgränsen. Norges demografi, med sin avsaknad av tydliga andra- och tredjestäder som kan konkurrera med Oslo

och ett parlamentariskt system som motverkar storstadscentrering, gör att Senterpartiet kan räkna sig som den största valvinnaren just genom sin prägel som landsbygdsparti.

Det är med andra ord mycket mer än oljan som gör att norsk politik inte lättvindigt låter sig översättas till svenska.

Så har vi de båda partierna till vänster, där det tvärt emot den allmänna bilden inte råder någon klar grad- eller artskillnad. SV är inte sakpolitiskt mindre radikala än Rødt. Senast Socialistisk Venstreparti satt i regering gjorde de förvisso som sitt danska syskonparti Socialistisk Folkeparti och höll på att gå under helt som stödparti i regeringen Stoltenberg. I stortingsvalet 2013 klarade de procentspärren med bara 2000 röster. Sedan dess har partiet arbetat hårt för att återfå sin relevans. Ändå är det väsentligt som skiljer SV från Rødt och det är i sättet man pratar om politik.

Under valvakan var Rødts budskap tydligt; så länge ett regeringsskifte är säkrat så är det bättre att stå utanför regeringen och i stället stärka sin politiska position utomparlamentariskt, tillsammans med fackföreningsrörelsen, miljörörelsen och fredsrörelsen. Partiet skall fungera som en bro, som folkrörelsernas röst i Stortinget. Det perspektivet syns alldeles för sällan i svenska Vänsterpartiets riksdagspolitik.

Norsk vänstersväng i valet

Farooq Sulehria

Internationalen 17/9 2021

Foto: Ihne Pedersen

Vid midnatt måndagen den 13 september var det uppenbart att vänsterblocket, med Arbeiderpartiet (AP) i spetsen, bekvämt tog hem en viktig seger i Norges val. Högerregeringen som styrt Norge under åtta långa år, under ledning av den konservativa statsministern Erna Solberg, besegrades slutligen. Farooq Sulehria talade med skådespelaren och vänsteraktivisten Tony Usman i Oslo om valresultatet och vad det kommer att få för konsekvenser. Rødts partiledare Bjørnar Moxnes under valkampanjen i augusti.

Flankerat av Socialistisk venstre (SV) och Senterpartiet (SP) vann Arbeiderpartiet (AP) 89 stortingsplatser av 169.

Det marxistiska partiet Rødt kan dock ses som den största vinnaren. De passerade inte bara spärren på 4 procent till i stortinget, utan ökade även antalet mandat från ett enda i det avgående parlamentet till åtta i det tillträdande.

Samtidigt förlorade invandringsfientliga Fremskrittspartiet (FrP) sin tidigare position som landets tredje största parti.

Arbeiderpartiets ledare, Jonas Gahr Støre, kommer att bilda den nya regeringen i oktober.

Vänstertidningen *Klassekampen* summerade valresultatet såhär: ”De konservativa hade slut på idéer. Tiden var mogen för en förändring.”

AP fick flest röster med 26,4 procent vilket ger 48 mandat.

Erna Solbergs konservativa parti Høyre är fortfarande Norges näst största parti, men röstetalet minskade mest (4,6 procent) från föregående parlamentsval. Med 20,4 procent av rösterna fick Høyre 36 platser.

Senterpartiet – traditionellt lantbrukarnas parti – gick framåt och blev det tredje största partiet (13,6 procent av rösterna, 28 mandat) i detta val och fick sin största ökning i väljarstödet sedan föregående riksdagsval.

Medan FrP sjönk till fjärde plats (med 21 mandat) förbättrade SV sin röstandel med 1,5 procent och vann 7,5 procent av rösterna eller 13 mandat. Det liberala partiet – ironiskt nog kallat Venstre (V) – och Rødt fick vardera 8 mandat medan Miljøpartiet de grønne (MDG) och Kristelig Folkeparti (KrF) inte passerade spärren.

För att analysera valresultaten talade vi med Toni Usman. Usman är baserad i Oslo och har länge varit vänsteraktivist, filmskapare och skådespelare.

Vad förklarar mitten-vänstersegern? Erna Solberg sa att inget parti sedan andra världskriget någonsin har vunnit tre val i rad.

– Det finns många faktorer. Först presenterade vänsterblocket inför valet sig som ett trovärdigt alternativ, vilket hjälpte till att mobilisera väljarna. För det andra gynnade några skatte-”reformer” som Erna Solbergs regering införde de rika, men irriterade arbetarna. För det tredje erbjöd AP väljarna ett radikalt, folkligt program.

Vissa kommentatorer här i Norge hävdar att AP återigen blir ett arbetarparti.

Detta var inte Arbeiderpartiets bästa valresultat, men med tanke på dess minskande popularitet de senaste tio åren är resultatet verkligen uppmuntrande ur AP:s perspektiv.

Fyrtiosju procent av platserna i nästa parlament kommer att upptas av kvinnliga ledamöter. Vad förklarar denna utmärkta utveckling?

– Äran går till hela det norska samhället. Alla politiska partier, med undantag för FrP, är överens om att en ökning av kvinnors representation är önskvärd. Ironiskt nog är FrP-ledaren en kvinna, men av 21 parlamentsledamöter för FrP är bara tre kvinnor.

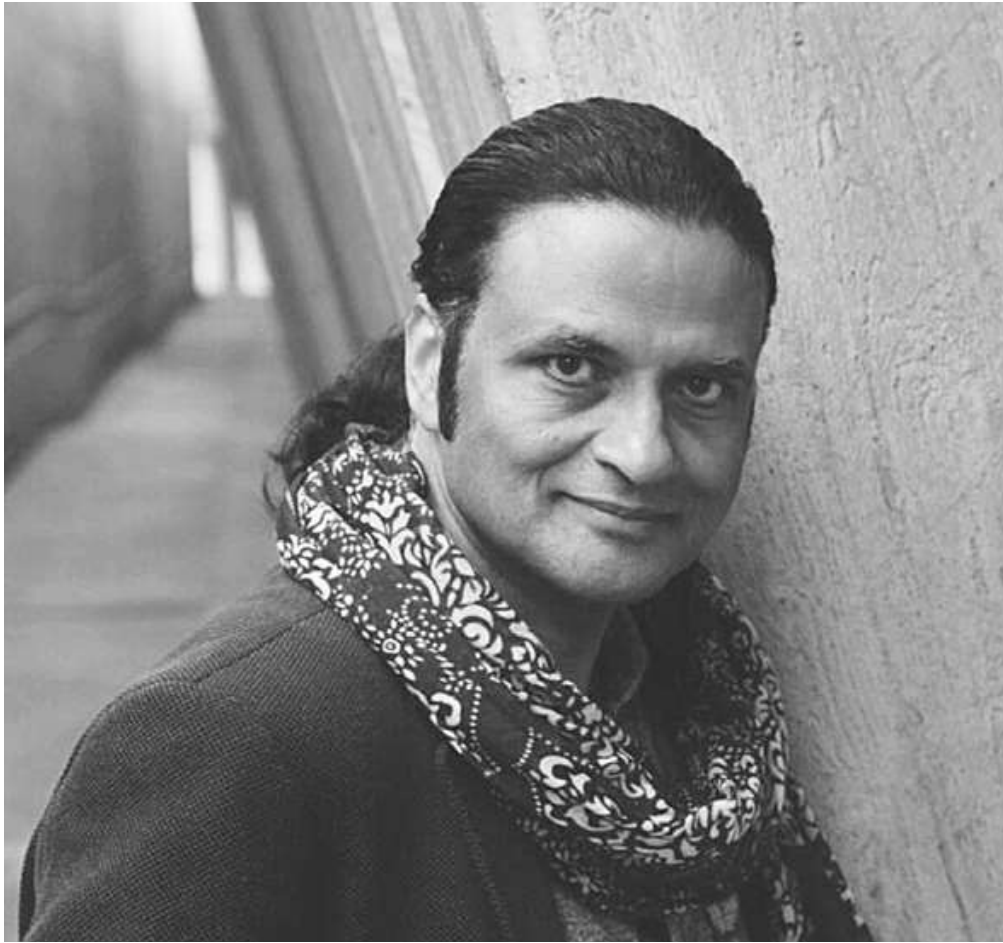
Däremot är fem av åtta för Rødt och åtta av 13 för SV kvinnor. Även för det konservativa Høyre är 19 av 36 parlamentsledamöter kvinnor.

Vad förklarar de spektakulära framgångarna för Rødt?

– Rødt bildades 2007 och är ett nytt politiskt projekt. I det föregående parlamentet hade de bara en ledamot, Bjornar Eide Moxnes, som också är partiledare.

Hans personliga karisma anses också viktig för partiets framgångar. Rødt har ett radikalt program. De vill att Norge ska lämna Nato, uppnå ett klasslöst samhälle och genomföra en

demokratisk revolution. Rødt kallar sig också anti-imperialistiskt. Rødt var för övrigt det enda parti som höll ett offentligt möte, efter talibanernas övertagande av Afghanistan, för att uttrycka solidaritet med afghanerna.

Filmaren och aktivisten Toni Usman.

Vad förklarar FrP:s nedgång?

– Detta parti är bra på spektakulära utspel och politiska jippon. Det gick med i regeringskoalitionen för första gången för åtta år sedan. Men när FrP kom till makten kunde de inte leverera till sina väljare. Därför minskade deras popularitet. Förra året avgick de klokt nog från regeringen för att ställa upp som oppositionsparti i årets val. Väljarna var dock inte imponerade.

Det verkar också som att retoriken mot invandring inte ger dem något stöd längre. Men om den framtida regeringen inte lyckas åstadkomma någon meningsfull förändring i livet för arbetarklassen, som är i majoritet, så kan FrP göra en farlig återkomst.

Därför röstade jag på Rødt

Ståle Holgersen

Internationalen 17/9 2021

Ståle Holgersen är norsk socialist och verksam som docent i kulturgeografi vid Uppsala universitet. Han har offentligt gått ut med att han röstat på Rødt, och *Internationalen* bad om en inblick i hur resonemanget bakom det beslutet ser ut.

De flesta i Sverige vet att det finns två socialistiska partier i Norge. Några tänker nog att Rødt måste vara bättre eftersom de är ”mer radikala”, men det är lite mera komplicerat än så. Ska man som rösta som socialist i Norge kan man tänka både taktiskt och politiskt.

I år röstade jag på Rødt, delvis eftersom jag i hög grad gillar partiets politik, det är här det finns mest diskussioner om socialism och det finns väldigt många bra människor i partiet. Men jag röstade även av taktiska anledningar. I Norge är spärren 4 procent. Att komma över eller under den betyder för Rødt skillnaden mellan ett till två mandat och cirka tio representanter i Stortinget.

Det andra socialistiska partiet är Socialistisk Venstreparti, där jag hade min politiska barndom. Jag var medlem i ungdomsförbundet från cirka 1997 till 2002 och var även biträdande representant på fylkestinget några år. Jag röstade på SV vid Stortingsval fram till 2013, de sista åren var det framför allt av taktiska skäl. När Rødt låg på ungefär 1 – 2 procent, var det rimligare att rösta SV. Särskilt 2013 var det fara för att Høyre och FrP kunde få majoritet i Stortinget, särskilt om SV kom under spärrgränsen och inte fick utjämningsmandat. Detta var efter att SV hade gjort bort sig under fyra år i regering, kompromissat om det mesta och fallit som en sten i opinionen. Efter detta har den nye ledaren Audun Lysbakken återuppbyggt partiet med en långt tydligare vänsterprofil än vad fallet var under Kristin Halvorsen.

I år röstade många av mina socialistiska vänner (som inte är med i något av partierna) på SV snarare än Rødt. En viktig orsak är klimatet. Rødt kan komma med fina formuleringar om ekologi och socialism från huvudkontoret i Oslo, men känslan hos många – även hos mig – är att partiet skulle kunna sälja ut den saken vilken dag i veckan som helst. Partiet beslutade även på sin partikongress att de är emot vindkraftverk till havs.

SV har en däremot en historia av att vara ett grönt parti, vilket i hög grad förklarar varför ett separat miljöparti aldrig har fått något riktigt genombrott i Norge. Som en internationellt

orienterad socialist är jag heller inte komfortabel med den rätt hårda nationalism som Rødt kör på. Detta är nog delvis en efterlämning från maoismen, delvis är det bara populism.

Det har funnits en debatt om att slå samman de två partierna, vilket jag tyckte var en spännande idé när SV låg under 4 procent och Rødt på omkring 1,5. När SV ligger över 7 procent och Rødt på nästan 5 finns det färre anledningar till detta. Snarare kan de fylla olika roller. SV pratar mer om miljö, feminism och skolpolitik och Rødt pratar om industriarbetare och talar till fattiga. Därmed riktar de sig i någon grad till olika segment inom den breda arbetarklassen, vilket kan vara produktivt. Men detta fungerar bara om de inte angriper varandra, och med tanke på hur nära de är politiskt har det varit relativt lite konflikt mellan partierna (särskilt från ledande politiker, även om det så klart har bubblat lite mer på sociala medier).

Valresultatet blev i stort en stor seger för progressiva krafter. Rødt tog sig gott och väl över spärren och har förhoppningsvis etablerat sig som ett socialistiskt arbetarparti i norsk politik. Två faktorer gör dock att jag inte helt kan fira. För det första kom Miljøpartiet De Grønne under spärren. Partiet har fortfarande inte etablerat sig i norsk politik, och är därför i den radikala fasen som miljöpartier ofta är innan de börjar bli desperata för att gå in i regering. Just nu skulle klimatdebatten i Norge behövt ett sådant parti.

För det andra kommer Arbeiderpartiet, Senterpartiet och Sosialistisk Venstre parti att få majoritet tillsammans, jag hade hoppats de skulle vara beroende av Rødt och/eller Miljøpartiet De Grønne. Tyvärr är SV långt mindre och svagare än både AP och SP, precis som 2005. Men förhoppningsvis har partiet lärt av hur dåligt det gick när just dessa tre partierna styrde från 2005 till 2013.

Var kommer Rødt ifrån?

Johannes Jensen

Internationalen 17/9 2021

En ny frisk fläkt i norsk Stortingspolitik – med gamla maoistiska rötter. Rødt är det politiskt något udda resultatet av femtio år av träget rörelsebygge. *Internationalen* tar sig en närmare titt på partiets historia.

Rødt bildades 2007 som den något märkliga sammanslagningen mellan Rød valgallianse och maoistiska AKP. Att det är en märklig sammanslagning beror på att Rød valgallianse bildats just på initiativ av AKP, som en en valsamarbetsplattform 1973. Då var det egentligen bara på grund av att det stora maoistiska AKP blev nekade både att delta i Sosialistisk Valgforbund, där bland andra Sosialistisk Folkeparti (dagens Sosialistisk Venstre – som AKP var en splitt-ring ur) och det sovjettroga NKP ingick, och att ställa upp i eget namn. Men där Sosialistisk Valgforbund bara överlevde två år som konstellation lyckades Rød valgallianse trots sin enpartidominans samla en bredare rörelse som redan tidigt kunde räkna in grupper från flera olika socialistiska traditioner, däribland flera trotskistiska organisationer. De kom aldrig att vara nära procentspärren i Stotingsval. Istället var det på kommunal nivå och i fylkesvalen som Rød valgallianse steg för steg byggde en allt starkare närvaro i den norska politiken.

Man kan emellertid inte teckna Rødts historia utan att börja i den norska maoismen. Vad det är för kvalité som gjorde just norska AKP (med dess föregångare) mer långlivade än sina syskon på andra håll är svårt att sätta fingret på. Partiet lyckades i vilket fall uppnå en tillräcklig folklighet och bredd för att inte slitas sönder i sekterism och av alla internationella svängningar. Tillräckligt pragmatiska för att inte de egna ställningstagandena för Stalinregimen skulle stå i vägen dagspolitiska samarbeten. Den dagligt utkommande morgontidningen *Klassekampen* var fram till 1991 AKP:s partiorgan och titulerar sig idag som hela vänster-sidans dagstidning. Med åttiotalets politiska utveckling, och inte minst i samband med

massakern på Himmelska fridens torg, blev det Peking-lojala AKP:s närvaro i Rød Valg-allianse allt mer ifrågasatt och 1991 bröt de båda konstellationerna helt med varandra.

Sexton år senare var läget ett annat. Då kunde alltså två olika partier med ett och samma ursprung slå sig samman och växa till något mer än summan av delarna. Idag märks det maoistiska arvet kanske mest i Rødts brist på internationalism och en viss populistisk prägel, som i partiets hårda motstånd mot vindkraft till havs.

Något som å andra sidan motiveras med klimatargument; Norge skall minska sin energikonsumtion, inte öka sin produktionskapacitet. På det viset lyfter Rødt in dimensioner i den norska Stortingspolitiken som i en svensk kontext känns som rena önskedrömmen.

Offensiv

Vänstern starkt framåt i Norge

Per-Åke Westerlund

Offensiv 15/9 2021

Med en gräsrotskampanj mot ökade klyftor och vinster i välfärden blev socialistiska partiet Rødt en vinnare i det norska valet: från 2,4 till 4,6 procent, och från en till åtta ledamöter i stortinget.

Högerpartierna, som har haft regeringsmakten sedan 2013, tappade stort. Høyre tappade 4,6 procent och Kristeligt Folkeparti åkte ner under 4%-spärren. Rasistiska Fremskrittspartiet, som lämnade regeringen ifjol, föll med 3,5 procentenheter till 11,7 procent. Vid sidan av Rødt ökade även Sosialistisk Venstreparti, till 7,5 procent.

En stor del av valdebatten handlade om klimatet, där vänsterpartierna vill stoppa sökandet efter nya oljefält. En skillnad mellan Rødt och Miljøpartiet, som missade 4%-spärren, var att Rødt drev krav på trygga jobb och ersättningsjobb för oljeindustrins arbetare.

En ny regering under ledning av socialdemokratiska Arbeiderpartiet, som gick bakåt i valet, kommer troligast att bildas. Viktigt nu för att se till att det blir en verklig kursändring är att vänsterpartierna driver en tydlig vänsterpolitik och inte blir stödpartier till AP-regeringen.

Rødts partiledare Bjørnar Moxnes kan fira att partiet gick från 1 till 8 mandat (Foto: Brage Aronsen /rødt.no).

Full analys av valet kommer i nästa veckas Offensiv.

Vänstern starkt framåt i Norge

Trond Sverre Kolltveit (ISA Norge)

Offensiv 22/9 2021

Det blåser en stark vänstervind i Norge. Socialdemokratiska Arbeiderpartiet (Ap) kommer att leda den nya rödgröna regeringen, men aldrig tidigare har en regering som letts av Ap haft en potentiellt lika stark kraft till vänster i Stortinget som nu. Med 26,3 procent har Arbeiderpartiet bara gjort ett sämre val på nästan 100 år.

Arbeiderpartiet försökte luta sig lite åt vänster inför denna valrörelse och sa att de också vill göra något åt de växande klyftorna. Men väljarna minns den tidigare rödgröna regeringen där Ap själv lade grunden för mycket av den nyliberala politiken.

Rødt är det första nya partiet som har brutit 4-procentspärren, och med 4,7 procent ökade de från ett till åtta mandat. Rødt gick in i valet för att bekämpa de växande klyftorna, gratis tandvård och en rättvis grön omställning som inte drabbar industriarbetare. Rødt fick 850 nya medlemmar enbart på valnatten, och totalt 1,300 nya medlemmar efter några dagar. Många tidigare Ap-väljare har gått med i Rødt, som nu har över 12,000 medlemmar. Det understryker vänstervinden i Norge och önskan om en socialistisk politik.

Miljöpartiet spåddes göra ett mycket bra val på grund av klimatkrisen, men hamnade under spärren. Många väljare ansåg att Miljöpartiet inte stod för en rättvis klimatpolitik och att de inte var bekymrade över andra frågor.

Det var de växande klassklyftorna som störtade den alltmer impopulära borgerliga regeringen ledd av Høyres partiledare Erna Solberg. Opinionsundersökningar visade att de växande klyftorna var det som väljarna var mest bekymrade över i detta val. Två av tre är emot den ökade ojämlikheten. Motståndet är särskilt starkt bland LO-medlemmar.

Klassklyftorna i Norge är nu i nivå med Storbritanniens, och regeringens antisociala nedskärningar på 43 miljarder norska kronor under åtta år har känts av många. Nedskärningarna har drabbat barn, sjuka och arbetslösa. Samtidigt har regeringen gett stora skattelättnader till de allra rikaste. De konservativa ville ta bort förmögenhetsskatten helt, men backade på grund av det stora motståndet mot de växande klasskillnaderna. Barnfattigdomen ökar medan antalet miljardärer har femdubblats på 15 år.

Detta var den viktigaste frågan i valrörelsen, men klimatkrisen var också viktig för väljarna. Regeringspartierna Høyre och Kristeligt Folkeparti tappade röster, medan liberala Venstre lyckades passera 4%-spärren. Det rasistiska Fremskrittspartiet, som lämnade regeringen i hopp om att det skulle ge ett uppsving, gick också bakåt.

Senterpartiet ökade, som är ett borgerligt parti som stöder den rödgröna sidan eftersom de tror att det finns mer att vinna där när det gäller motstånd mot centralisering och för god offentlig service i distrikten.

Men i många frågor står de långt ifrån Sosialistisk Venstreparti, även i klimatpolitiken. SV är också långt ifrån Arbeiderpartiet. Motståndet mot avtalen med EU, som driver på privatisering av energi och järnvägar och en nyliberal politik, har stärkt Senterpartiet. Men SV och Rødt har också gått fram på sitt motstånd mot avtalen med EU.

Många Ap-väljare bytte till dessa partier på grund av Arbeiderpartiets EU-vänliga politik. Den regering som nu har förlorat valet kommer ändå att nu odemokratiskt underteckna EU:s järnvägsavtal.

Senterpartiet sa under valrörelsen att de inte ville ha SV i en ny regering. Men i slutet av valkampanjen tonade de ner kritiken mot SV. Mest troligt är en regering med Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti och Senterpartiet. Dessa har tillsammans majoritet, så de behöver inte söka stöd från Rødt. Men den överenskommelse som förhandlas fram av en sådan koalition kommer att gå till en medlemsomröstning bland SV:s medlemmar. Det finns faktiskt en möjlighet att medlemmarna röstar ner ett avtal som rekommenderas av ledningen.

Förra gången SV var Ap:s juniorpartner i regeringen minskade de kraftigt på grund av regeringens högerkurs. Om överenskommelsen inte är tillräckligt bra i de frågor SV gick till val på – mot de växande klyftorna, att gå från nedskärningar till mer resurser i välfärden och

en rättvis klimatpolitik – måste medlemmarna rösta ner det. Då måste regeringen söka stöd i en historiskt stark grupp till vänster i Stortinget om Rødt och SV samarbetar.

Rødt har betonat att partiet ingår i en folkrörelse på gräsrotsnivå mot de växande klasskillnaderna. Rødt måste ta detta på allvar. För att driva regeringen vänsterut måste den nya vänstern i Stortinget söka stöd i den växande rörelsen och arbetarkampen utanför Stortinget mot klassklyftor, de nedskärningar som har drabbat arbetslösa och fattiga, och för en rättvis klimatpolitik.

Kampen för viktiga reformer är nära kopplad till kampen för socialism. Endast en socialistisk politik, för ett socialistiskt samhälle, kan äntligen säkra de reformer vi kan vinna idag med hjälp av hård klasskamp och massmobilisering.

Norska valet i siffror

Rødt: 4,7% (+2,3% / 8 mandat, +7)

SV: 7,6% (+1,6% / 13 mandat, +2)

Ap: 26,3% (-1,1% / 48 mandat, -1)

SP: 13,5% (+3,2% / 13 mandat, +9)

MDG: 3,9% (+0,7% / 3 mandat, +2)

KRF: 3,8% (-0,4% / 3 mandat, -5)

V: 4,6% (+0,2% / 8 mandat, 0)

H: 20,4% (-4,7% / 36 mandat, -9)

FRP: 11,6% (-3,6% / 21 mandat, -6)

Källa: nrk.no/valg

Proletären

Rødt hoppas växa stort i valet

Marcus Jönsson

Proletären 3/9 2021

[OBS denna artikel är skriven före valet, men har medtagits därför att den innehåller en bra redogörelse för vad Rødt står för]

I valet till norska stortinget den 13 september hoppas Rødt mångdubbla sitt nuvarande mandat.

Den 13 september är det val till stortinget i Norge, motsvarigheten till den svenska riksdagen.

Men till skillnad från i Sverige finns det redan ett parti i stortinget, Rødt, som står till vänster om det norska systerpartiet till Vänsterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, SV. Och nu hoppas Rødt på avsevärt större representation i parlamentet.

– **Ja, det är väldigt spännande.** Vi har aldrig haft så bra mätningar förr.

Det säger Markus Hansen, som sitter i Rødts partistyrelse och är partiets fackligt ansvarige. Den minnesgoda läsaren minns honom kanske också från ett reportage i Oslo 2018, hos de norska hissmontörernas stridbara fack HMF, där Markus Hansen är ordförande.

Förra valet 2017 fick det då bara tio år unga partiet 2,4 procent av rösterna (drygt 70.000 röster), vilket gav Rødt en representant i stortinget, partiledaren Bjørnar Moxnes.

Det är också den enskilt största anledningen till att Rødt på sistone legat stabilt över fyra procent, och varit över sju procent i några opinionsmätningar, säger Markus Hansen.

– **Vi har fått ut vår politik** mycket bättre. Vi får delta i tv-debatter och får mycket mer plats i media än tidigare. Rødt behandlades som ett mikroparti innan vi kom in i stortinget. Partiet har också arbetat väldigt bra organisatoriskt de senaste åren, som gjort att vi fördubblat antalet medlemmar till omkring 12.000 medlemmar idag.

Likt i Sverige finns det en fyraprocentsspärr också i Norge. Inte för att komma in i stortinget, men för att få vara med och dela på de så kallade utjämningsmandaten. Får Rødt en bit över fyra procent i valet kan de åtta- eller tiodubbla sitt idag enda mandat.

Rødts viktigaste valfrågor handlar bland annat om att stoppa vinster i välfärden och att skrota EES-avtalet som reglerar Norges förhållande till EU. Rødt vill istället ha ett rent handelsavtal med EU.

Partiet kräver också stopp för visstidsanställningar och ett förbud av bemanningsföretag. Ett krav som politikerna i stortinget fick höra också från fackligt håll härom veckan, när Markus Hansens HMF tillsammans med en rad andra fack i byggbranschen gick ut i politisk strejk.

– Då var vi några hundra, inklusive ett 40-tal förtroendevalda, utanför stortinget och krävde förbud av bemanningsbranschen.

Efter åtta år med borgerlig regering pekar opinionsmätningarna mot att det blir regeringsskifte i Norge. Den stora frågan i media är vilka socialdemokratiska Arbeiderpartiet ska regera med. Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne och SV finns där, liksom Rødt.

– Det är klart att det är en drömsituation för Rødt om vi blir vågmästare och kan vara med och bestämma politiken för de nästa åren.

Men Rødt vill inte – till skillnad från SV – sitta med i regeringen och administrera kapitalismen.

– Vi vill istället ha ett samarbetsavtal med regeringen. Vi menar att det är bästa sättet att få igenom så mycket som möjligt av vår politik. En stor skillnad mellan Rødt och SV är att de går till val på att komma i regeringsställning, för att hålla Ap i örat.

På Rødts Facebooksida finns en intervju med en renhållningsarbetare som tidigare röstat på det främlingsfientliga Fremskrittspartiet, men nu väljer Rødt.

– Vi har intrycket att vi tar väljare från nästan alla partier egentligen. Väldigt många av FrP:s väljare tror jag är helt vanliga människor som har varit eniga i en fråga med FrP men inte med resten av politiken. Det finns en växande oro på arbetsplatserna om att man måste göra något mot bemanningsföretagen och de osäkra anställningarna.

Markus Hansen säger att Rødt skiljer ut sig från de andra partierna när det gäller de som kommer från andra länder för att jobba.

– Rødt har fått kritik för att vi har en så kallat tuff linje mot arbetskraftsimport. Men vi önskar alla välkomna att jobba i Norge, men det ska vara till norska villkor. Det är bara bra för dem som kommer. Om det är svenskar eller polacker, så ska de ha samma lön som vi har. Och annars är det arbetsgivaren som ska straffas.

Både Rødt och SV ser ut att gå framåt i valet. Rødt har ökat i opinionen bland unga arbetare och i gruppen ofacklärd arbetare. Samtidigt är partiet inte en valmaskin, påpekar Markus Hansen.

– Vi fokuserar på det organisatoriska, på att växa och steg för steg bygga medlemsmassa. Projektet Rødt handlar inte bara om att komma in i stortinget och bli ett stort parti. Det handlar om att skapa en folkrörelse, och få ännu fler att förstå att vi måste göra oss av med det här systemet där profithänsyn alltid går före klimat, arbetsliv och allt annat.

– **Ju fler vi är, och ju fler som** röstar på Rødt, desto närmare är vi. Men det blir inte revolution imorgon, för att säga det så. Vi får nog bli lite fler medlemmar innan dess.

Lästips

Eirik Rossen: [Norska maoister om Pol Pots Kampuchea](#). (1981)

Pål Steigan: [En folkefiende om ”de socialistiska länderna”](#). (2013) Förf, var partiledare för det norska Arbeidernes kommunistparti (han är inte medlem av dagens Rødt)

De ovanstående texterna utgör exempel på att de norska maoisterna i AKP var mer flexibla i sitt tänkande än sina svenska motsvarigheter.